

# Jubilea

## K VÝZNAMNÉMU ŽIVOTNÍMU JUBILEU PhDr. OLGY KOLAŘÍKOVÉ, DrSc.

9. května 1997 se dožívá významného životního jubilea PhDr. Olga Kolaříková, DrSc., přední česká psycholožka, vědecká pracovnice, vysokoškolská učitelka a autorka řady významných publikací z psychologie osobnosti.

Olga Růžena Kolaříková se narodila 9. května 1927 v Brně. Po maturitě na reálném gymnáziu studovala na Filosofické fakultě Masarykovy university, kde získala v roce 1951 akademický titul doktora filosofie se specializací pro psychologii. V roce 1969 jí Slovenská akadémia vied udělila hodnost kandidáta psychologických věd; hodnost doktora psychologických věd získala v roce 1992 na Masarykově univerzitě.

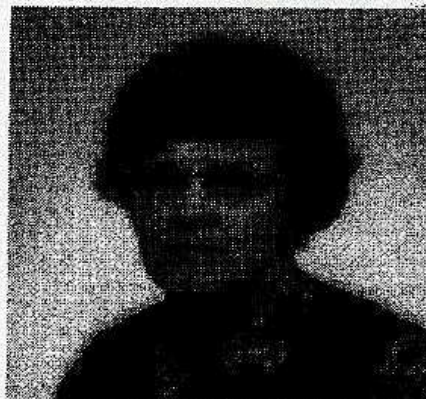
Po prvních 12 let své profesní aktivity byla jubilantka praktickou psycholožkou v Sociodiagnostickém ústavu v Kroměříži (1952–1953), v Záchytném dětském domově v Brně s působností pro dětské domovy Brněnského kraje (1953–1958) a v Dětské psychologické poradně v Brně (1958–1963). Zkušeností, nabytých na těchto pracovištích, využila v publikovaných studiích o psychologické problematice dětské delinquence, o vlivech ústavní výchovy na utváření osobnosti, o některých metodách případové práce s dětmi aj.

Ke konci roku 1963 dr. Kolaříková nastoupila na tehdy nové brněnské psychologické pracoviště ČSAV, kde pak působila – zprvu jako odborná, pak vědecká pracovnice – dalších 25 let. V období 1971–1975 byla vedle toho také externí učitelkou pro předmět psychologie osobnosti na katedře psychologie Filosofické fakulty v Brně.

Brněnské akademické pracoviště se zpočátku zaměřovalo na longitudinální zkoumání psychického vývoje u vzorku dětí, vyšetřovaných ve stanovených časových intervalech. Metodologické problematice této výzkumné strategie jubilantka věnovala pozornost ve studii, kterou navodila odbornou diskusi mezi ní a PhDr. Jarmilou Kotáskovou, CSc.

Později dr. Kolaříková samostatně řešila téma „Vztahy zájmů k extraverci a neuroticismu ve struktuře osobnosti“. Vůči otázkám zájmů uplatnila teoretický i výzkumný přístup, inspirovaný americkou vocational psychology. Z eysenckovských osobnostních dimenzí věnovala pozornost zejména teoretickým otázkám extraverte-introverze. Výzkumné výsledky, které získala, naznačily relativitu pohlavních a profesních charakteristik zájmových preferencí a zrelativizovaly i striktní rozlišení mezi maskulinní a femininní zájmovou orientovaností. Jiná skupina výsledků vypovídala o pouze nevelkých závislostech mezi zájmy, reprezentujícími motivační substrukturu osobnosti, a extraverci a neuroticismem jako složkami substruktury temperamentové. Výjimkou byla výraznější vazba mezi zájmy o společensky orientované aktivity a extraverci.

Další z významných témat, které jubilantka řešila, znělo „Struktura temperamen-





tově-charakterových vlastností". Jeho teoretickým pozadím je jednak kontroverze rysových a protirysových teorií osobnosti, příznačná pro většinu koncepcí osobnosti 20. století, jednak studium tvoření dojmů o osobách (forming impressions about persons), iniciované S. E. Aschem a jeho následovníky. Kromě uplatnění tomu odpovídajících teoretických předpokladů a zřetelů dr. Kolaříková výzkumně sledovala účinky různých obměn kontextů experimentálního posuzování osob reálných nebo fiktivních prostřednictvím vlastností temperamentově-charakterového rázu. Jubilantka zjistila některé dříve nezaznamenané druhy kontextového efektu, jimiž je takové posuzování ovlivňováno.

Teoretickými otázkami struktury osobnosti a osobnostních vlastností se dr. Kolaříková přehledně zabývala ve dvou knižních publikacích. Je také autorkou vysokoškolských učebních textů, důkladně pojednávajících o jednotlivých teoretických koncepcích osobnostní struktury. Jinou její víceletou prací je Česko-francouzský psychologický slovník. Připomenutí zasluhují také její studie o otázkách odborné psychologické terminologie.

Nyní, v 90. letech, se dr. Kolaříková zabývá metodologickou problematikou psychologie osobnosti, věnuje pozornost osobnostním hlediskům v psychologii náboženství a studuje osobnost T. G. Masaryka metodou psychologické analýzy osobních dokumentů.

PhDr. Olga Kolaříková, DrSc., je i v současnosti neustále aktivní, pracuje na publikacích, které obohacují psychologické poznání již pouhým kladením otázek, hloubkou myšlenek, rozhledem a způsobem zpracování tematu. Při příležitosti jejího životního jubilea jí přeji i za spolupracovníky z Psychologického ústavu AV ČR, za Sekci obecné a teoretické psychologie Českomoravské psychologické společnosti a redakci časopisu Československá psychologie všestranně dobré podmínky k tomu, aby v této tvůrčí vědecké činnosti mohla co nejdéle pokračovat.

*M. Sedláková*

### **Vybrané publikace PhDr. Olgy Kolaříkové, DrSc., v chronologickém řazení**

- Kolaříková, O.: Možnosti užití exploračního interviewu při diagnostice dětských deprivací. Československá psychologie, 2, 1958, 4, 348-355.
- Kolaříková, O.: Psychologické typy toulavosti u difícilních dětí. Československá psychologie, 5, 1961, 3, 234-250.
- Kolaříková, O.: Některé metodologické problémy výzkumu vývoje osobnosti. Československá psychologie, 9, 1965, 5, 451-461.
- Kolaříková, O.: K teorii zájmové osobnostní struktury. Československá psychologie, 11, 1967, 6, 527-540.
- Kolaříková, O.: Some correspondences in the relations of interest responses in selected differential groups. Studia psychologica, 11, 1969, 3, 243-245.
- Kolaříková, O.: Extraverze-introverze jako typy a jako faktor osobnosti. Československá psychologie 16, 1972, 1, 15-26.
- Kolaříková, O.: K otázce potenciálních indikátorů extraverze-introverze na úrovni nervových procesů excitace a inhibice. Sborník prací Filozofické fakulty BU, 1972, I 7, 169-180.
- Kolaříková, O.: Maskulinní a femininní charakteristiky zájmových preferencí. Sborník prací Filozofické fakulty BU, 1974, I 9, 61-79.
- Kolaříková, O.: Přehled teorií statické a dynamické struktury osobnosti. Praha, SPN, 1976.
- Kolaříková, O.: Česko-francouzský psychologický slovník. Zprávy Psychologické laboratoře ČSAV v Brně, A-D (1976, 21-22), E-CH (1977, 2-3), I-L (1977, 4-5), M-O (1979, 1-2), P-Q (1979, 5-6), R-Š (1981, 1), T-Ž (1981, 6).
- Kolaříková, O.: Vazby zájmů s extraverzí a neuroticismem a jejich diferenční charakteristiky. In: Problémy psychického vývoje a osobnosti. Praha, Academia 1978, 220-254.



- Kolařková, O.: K problémům rysových a protirysových teorií osobnosti. *Československá psychologie* 24, 1980, 1, 52-60.
- Kolařková, O.: *Problémy struktury osobnosti*. Praha, Academia 1981.
- Kolařková, O.: K problematice odborné psychologické terminologie. *Československá psychologie*, 26, 1982, 3, 242-252.
- Kolařková O.: Uplatnění kontextového efektu při posuzování osob s použitím charakterizačních adjektiv. *Československá psychologie*, 28, 1984, 6, 531-542.
- Kolařková, O.: Osobnostní vlastnosti a variabilita chování. *Československá psychologie* 29, 1985, 1, 67-77.
- Kolařková, O.: Účinky rozdílných výchozích charakterizací na tvoření dojmů o osobách. *Československá psychologie*, 30, 1986, 3, 220-230.
- Kolařková, O.: *Perspektivy teorie a výzkumu osobnostních vlastností*. Praha, Academia 1986.
- Kolařková, O.: Problems of the theory of personality traits and some research results. *Studia psychologica*, 33, 1991, 1, 9-22.
- Kolařková, O.: K metodologickým alternativám psychologie osobnosti. *Československá psychologie*, 35, 1991, 4, 289-302.
- Kolařková, O.: Několik pohledů na osobnost T. G. Masaryka prostřednictvím metody psychologické analýzy osobních dokumentů. *Československá psychologie*, 37, 1993, 2, 97-110.
- Kolařková, O.: Náboženská T. G. Masaryka z aspektu psychologie. *Religio*, 2, 1994, 2, 119-130.
- Kolařková, O.: „Chápající“ psychologie osobnosti v druhé polovině 20. století. *Československá psychologie*, 39, 1995, 1, 1-11.
- Kolařková, O. : Extraverze-introverze z idiografického aspektu. (Zřetel k osobnosti T. G. Masaryka.) Sborník k 60. výročí časopisu *Psychologie*, Brno, Psychologický ústav AV ČR 1995, 179-200.
- Kolařková, O. : Psychologie náboženství a osobnostní problematika. *Československá psychologie*, 40, 1996, 3, 293-303.